

GRANT GINDER

NORĒJOME TIK GERO

ROMANAS

BALTO

GRANT GINDER

NORĖJOME
TIK GERO

Romanas

Iš anglų kalbos vertė
JŪRATĖ PAVLOVIČIENĖ

BALTO
Vilnius, 2020

Sju Elena

Kovo 18 d.

Berklis, Kalifornija

Dešimt minučių prieš suskambant telefonui, Sju Elena Rait – etatinė antikos kultūros dėstytoja, mylima daugybės pedagoginių apdovanojimų laureatė, šiek tiek besiblaškanti sutuoktinė ir iš esmės gera mama – stebisi, kaip čia pateko.

– Dėstytoja? Jums viskas gerai?

Sju Elena mirksėdama apsidairo. Kėdėje drybso vienas jos studentų – pirmakursis Konoras Makfarlandas. Jo veide dar likę paaugliško silpnumo pėdsakų, bet matyti ir bukas užsispyrimas. Nepaisydamas oro (lauke šalta ir lyja), jis vilki marškinėlius trumpomis rankovėmis, mūvi kilpinio trikotažo šortus ir avi paplūdimio šlepetes. Kaktą dengia nusmaukta „San Francisco Giants“ kepuraitė, o iš po snapelio viltinškai žiba akys.

– Atsiprašau, – Sju Elena bando susikaupti. – Ką tu sakei?

– Sakiau, kad jūs tikriausiai suklydote. Man atrodo, kad šitas atsakymas teisingas. – Konoras pirštu baksteli į tarpinio atsiskaitymo užduotį, kurios aptarti atėjo į Sju Elenos kabinetą. Piešinyje pavaizduotas artefaktas, kurį reikėjo identifikuoti. Mėgindamas apginti savo nuomonę, Konoras išsiliejusiu mėlynu rašalu po paveikslėliu buvo parašęs: BONGAS. Deja, neteisingai.

– Tai ne bongas, Konorai. Tai – V amžiuje prieš Kristų pagaminta korintietiška urna.

Norėdamas dar kartą apžiūrėti piešinį, vaikiną apsuka lapą.

– Nejaugi nematote, kad tai *galėjo* būti ir bongas?

– Ne, – atitaria Sju Elena. – Tiesą sakant, nematau.

Konoras jau beveik valandą bando derėtis dėl pažymio. Sju Elena antrą kartą šiaip ne taip atsispiria pagundai išmesti akiplėšą lauk. Ji

nori išrežti, kad užduotis turėjo būti įvertinta ne trisdešimt penkiais, o dvidešimt penkiais procentais. Kad jo atsakymai buvo tokie prasti, tokie juokingai neteisingi, jog įpusėjusi vertinti ji pajuto gailėstį ir prie nepatenkinamo pažymio pridėjo dar dešimt balų. („Juk jis taisyklingai parašė Argo vardą, – galvojo Sju Elena pridėdama papildomų taškų. – Reikia į tai atsižvelgti.“) Vis dėlto ji leidžia Konorui kalbėti toliau tikėdamasi, kad jis, įrodinėdamas, jog agora buvo kino teatras, pats girdi savo žodžius. Vildamasi, kad ateis lemiama akimirka ir jis suvoks, kaip kvailai skamba jo teiginiai.

– Štai čia reikia įdėti žolės, – sako jis, rodydamas į apatinę indo dalį. – Tada – išgręžti nedidelę skylę ir...

– Konorai, tai – urna. Ir ji gali atlikti tik urnos funkciją.

Jis pažvelgia į Sju Elena ir perkreipia lūpas.

– Aš būčiau teisingai atsakęs, jei būtumėte parašiusi bent kelis galimus variantus.

– Bet aš neparašiau.

– O kodėl?

– Todėl, kad čia – koledžas.

Konoras mokosi pačioje didžiausioje grupėje – jis yra vienas iš penkiasdešimties klasikinės archeologijos kurso klausytojų. Prieš dešimt metų Sju Elena savu noru pasisiūlė dėstyti šį kursą. Dėl to ji sulaukė daugybės kolegų ir savo vyro Dino pašaipų. Jie vis kartoja: „Būdama viena išskirtiniausių Vakarų Pakrantėje antikos kultūros specialistų, tu leidi popietes baksnodama pirštu žemėlapi ir rodydama, kur yra Sparta.“ Sju Elena taip pat juokdamasi atkerta, kad jai prastai sekėsi geografija, todėl kiekvieną pavasarį pačiai tenka prisiminti, kur yra Sparta. Iš tiesų Sju Elenai patinka smalsumo aura, kurios prisipildo auditorija susirinkus pirmakursiams, o jų optimizmas trumpam apdumia akis ir suteikia progą pamiršti savo pačios klaidas.

Tiesą sakant, jai tai patinka beveik visada. Nors niekada to nepripažintų kolegoms (nuolatiniai skundai dėl žemesnių kursų studentų

tingumo jai atrodo nuobodūs ir nuvalkioti), širdies gilumoje Sju Elena nerimauja, kad jie gali būti teisūs. Nerimauja, kad tokie jaunuoliai kaip Konoras vis dažniau yra ne anomalija, o norma.

Jis kiekvieną dieną sėdi pirmoje eilėje. Vilki įvairius sportinių kelnių ir džemperių su gobtuvais derinius. Beveik metro devyniasdešimties ūgio vyrukas užima vieną kėdę, o ant kitos pūpsa jo kuprinė – žalias „JanSport“ gaminys, kurio etiketę dengia „Giants“ emblema. Sju Elena spėja, kad jis – tikras gražuolis. Žinoma, ne jai, o jaunoms merginoms, kurios visada stengiasi užimti vietas Konorui už nugaros, – dviem šviesiaplaukėms ir raudonplaukei: Kristenai, Kristinai ir Kristynai. Stebėdama, kaip jos spokso į Konorą, Sju Elena norėtų pasakyti: „Nesijaudinkit, po kelerių metų, kai išmoksitė vertinti higiena besirūpinančius vyrus, kurie sugeba pasirinkti tinkamas kelnes, prisiminimai apie šį susižavėjimą kels juoką ir šiokią tokią pasibjaurėjimą.“ Deja, iki tol jos gaudys kiekvieną Konoro žodį. Pasirodo, kad taip daro ne tik jos. Kai Konoras kalba, tyli visa grupė. Prieš atsakydamas jis niekada nepakelia rankos ir visada šneka griausmingu balsu. Jis paprastai ne klausinėja, o kritikuoja Sju Elenos teiginius bei meta jai iššūkius. Praeitą savaitę pareiškė, kad skeptiškai vertina paskaitą apie Termopilų mūšį, ir kaip įrodymą pateikė filmą „300“. Ji vis dar prisimena, kaip Konoras nusiėmė kepurę ir ranka persibraukė riebaluotus gaurus.

– Filme „300“ spartiečiai nugalė persus, – pareiškė jis nepatenkintas, kad pačiam tenka mokytis nieko neišmanančią dėstytoją.

Sju Elena išgirdo, kaip trečioje eilėje už Konoro kažkas sušnabždėjo: „Jis teisus.“

– Trys šimtai?

– Tai filmas, dėstytoja. Pati pažiūrėkit.

Tą patį vakarą Sju Elena papasakojo apie šį incidentą savo kolegei Čarlenai. Sukrėsta ir susijaudinusi dėstė, kaip visą valandą teko mokytis studentus atskirti Holivudo fantaziją nuo tikrų faktų.

Išklausiusi Čarlėna palingavo galvą.

– Visada pasitaiko bent vienas iš tokių, – tarė ji. – Dažnai būna ir daugiau, tačiau bent vienas – visada.

– Vienas iš kokių?

– Aštuoniolikmečių vyrų, suteikiančių sau teisę įtariai vertinti moterų žinias. Jie nori viską žinoti, bet nenori stengtis ir dirbti. Taigi nirsta, kad tu sugebėjai, o jie – ne.

– Nemanau, kad čia reikėtų išvelgti lyčių konfliktą.

– Tada tu esi idiotė. – Čarlena užbaigė vyną. – Beje, turėtum pažiūrėti „300“. Tų vyrų pilvo raumenys įspūdingi.

Konoras dar labiau susigūžia kėdėje ir sukryžiuoja ant krūtinės rankas.

– O gal tai jūs klystate, – pareiškia. – Gal tai tikrai *buvo* bongas, o jūs visą laiką galvojote neteisingai. Tas daiktas toks senas – iš kur žmonės gali žinoti, kas tai? Juk jūs ten nebuvote.

Ir patenkintas išsiviečia.

Sju Elena atsako:

– Nemanau, kad yra tokia tikimybė.

– O kodėl ne?

Kodėl ne, Konorai? Nes egzistuoja toks dalykas, kaip kontekstas – būtinybė vieno daikto paskirtį aiškinti atsižvelgiant į kitus jį supančius daiktus. Nes, kaip paaikšėjo, seni keramikos gaminiai nedaug tesiskiria nuo pusamžių dėstytojų ir klystančių koledžo pirmakursių. Objektų paskirtį ir skirtumus galime suprasti tik atsižvelgdami į jų istoriją.

Vis dėlto ji nieko panašaus nepasako. Palaukusi, kol praeis noras kažką įrodinėti, vėl grįžta prie pirmojo tarpinio atsiskaitymo užduoties puslapio ir per stalą pastumia jį vaikinui.

– Konorai, – sako ji, – tai nebuvo bongas.

Šis perlenkia popieriaus lapą per pusę, tada – dar kartą ir susigrūda į džemperio kišenę. Atsistodamas atsidūsta ir išrėžia:

– Spėju, kad norėdamas baigti šį ginčą būsiu priverstas jums nusileisti.

– Taip, – atsako Sju Elena. – Manau, kad taip ir bus.

Jis išeina linguodamas galvą, o Sju Elena užrakina duris. Tada prieina prie nedidelio savo kabineto lango. „Pavasaris pamažu atkeliavo ir pas mane“, – pagalvoja. Rytinėje šalies dalyje, Filadelfijoje ar Niujorke, šis metų laikas visu galingumu įsiveržia per vieną dieną. Ant šaligatvių, kuriuos visai neseniai dengė slidaus purvino ledo sluoksnis, per kelias valandas išsirikiuoja tūkstančiai stalų ir kėdžių – nekantraujantys kavinių savininkai skuba šiltajam sezonui išplėsti erdves. Kartu su šiomis permainomis žmonės užvaldo poreikis griebtis darbų. Nors apie tai garsiai nekalbama, tačiau visi jaučia ir galvoja tą patį: Viską Reikia Atlikti Dabar, nes šiluma nesitęs amžinai. Berklyje tokio jaudulio nėra. Kelionė per metų laikus čia vyksta be didelių pastangų – miestas ramiai įslysta į vasarą ir tuščios erdvės palaipsniui užsipildo per kelias savaites ar mėnesius. Klermonto kanjono kalvas pamažu išmargina laukinių gėlių žiedai. Švarkai, saugantys nuo rytinės vėsos, vis dažniau lieka namuose. Kai Sju Elena persikėlė į Ilankos regioną, žmonės ją perspėjo apie tai. Nuo išvykimo iš Bostono praėjus ketveriems metams, ten likę draugai tvirtino, kad netrukus ji pradės ilgėtis sezonų, dalijančių metus į atskirus etapus, kaitos. Jie teigė, kad ims atrodyti, jog gyvenimas be metų laikų slysta pro šalį, o po kelių dešimtmečių visi prisiminimai, kad ir kokie jie, įgis vienodą varinį atspalvį. Dar prieš dvylika mėnesių Sju Elena būtų pripažinusi, kad jie teisūs. Trys dešimtmečiai, praleisti Kalifornijoje, skendėjo malonioje šiltoje migloje. Prisiminimai atrodė tarsi saulės spindulių persmelktas kūrinys, sudarytas iš pedagoginio darbo, mokslinės veiklos, santuokos ir motinystės. Bet tada atėjo įvykių kupini šie metai. Dabar tiems draugams ji drąsiai pasakytų, kad jų įsitikinimas apie metų laikus yra primityvus ir naivus. Kad pajustum laiko tėkmę, nebūtina stebėti krintančių lapų ir tirpstančio sniego – puikiai padeda vyro meiluzės ir porų psichoterapija.

Sėdėdama prie stalo Sju Elena žiūri į pluoštą nepatikrintų darbų. Tada žvilgsnis nukrypsta į mažą įrėmintą šeimos nuotrauką, kurioje

jos sūnus Vilas laiko kreivą ir nesaikingai glajumi apteptą tortą, o ji ir Dinas, plačiai šypsodamiesi, stovi sūnui už nugaros ir vos pajėgia sulaikyti isterišką juoką. Tai – sena nuotrauka. Tą tortą Vilas iškepė daugiau kaip prieš trejus metus – Sju Elenos penkiasdešimt antrojo gimtadienio proga. Jis buvo ką tik pradėjęs studijas Berklyje ir, norėdamas nustebinti mamą, iš bendrabučio į namus parvažiavo dviračiu. Dinas jai neleido eiti į virtuvę, kol sūnus raudonomis cukrinėmis raidėmis išraitė užrašą: „Su gimtadieniu. Tu esi sena.“ Nuotraukoje visi atrodo kraupiai: Vilo, dabar jau beveik baigusio mokslus, akys anuomet buvo užtinusios nuo pagirių, o ji ir Dinas šypsosi tarsi bepročiai. Vis dėlto Sju Elena neketina šios nuotraukos pakeisti kita. Atvaizdas padeda prisiminti, kokie jie buvo anksčiau.

Netikėtai suskambus telefonui Sju Elena išsigąsta. Ji net neprisi-
mena, kada paskutinį kartą kas nors jai skambino laidiniu telefonu, o ypač į kabinetą. Klausydama aparato skambėjimo ji jaučia, kaip su kiekvienu signalu kitame laido gale esantis žmogus vis labiau nekantrauja. Apima baimė, kad kažkas mirė.

– Klausau.

Ji pakelia ragelį paskutinę akimirką – dar sekundė, ir būtų įsijungęs autoatsakiklis.

– Prašau pakviesti Sju Eleną Rait. – Skambina moteris. Jos balse girdėti ryškus akcentas, kurį Sju Elena tuoj pat atpažįsta: taip kalba Atėnuose gyvenantys graikai – greitai ir nedarydami pauzių.

– Aš klausau, – atsako.

– Nuostabu. Daktare Rait, aš esu Džiana Galanis. Turėjau garbės su jumis susipažinti pernai San Fransiske, Antikos studijų organizacijos renginyje.

Atsilošusi kėdėje Sju Elena mintyse perkrato per pastaruosius dvylika mėnesių aplankytų renginių sąrašą – prisiminimų virtinę, sudarytą iš paskaitų, konferencijų ir simpoziumų, kurie visi neišvengiamai baigdavosi ta pačia scena: Sju Elena stovi prie švediško stalo svarstydamą, kiek kalorijų yra sūrio kubelyje. Užsimerkus ir susikaupus

pagaliau pavyksta prisiminti – penktadienio vakaras „Hiltone“, netoli Unijos aikštės. Atidarymo proga organizuotas priėmimas kilimais išklotame vestibulyje, vadinamame „Continentalio“ pokylių sale. Džiana dirba Atėnų nacionalinio archeologijos muziejaus plėtros skyriuje. Ji žemaugė (Sju Elena prisimena net ir tai) – ne aukštesnė kaip metro penkiasdešimt dviejų. Ji vaikščiojo taip, tarsi būtų buvusi priversta išlaikyti pusiausvyrą riedančiame vežime. Toks keistas elgesys kartu su netvarkingų juodų garbanų kupeta paliko neišdildomą įspūdį.

– Taip, prisimenu. Kaip laikotės, Džiana?

– Dėkoju – puikiai. Pasaulis ritasi į bedugnę, mano šalyje – vieni griuvėsiai, bet man viskas gerai.

– Malonu girdėti, – Sju Elena pele baksteli naršyklės paveikslėlį ir atidaro naršymo istorijos langą. Visą rytą, iki atėjo Konoras, ji praleido apžiūrinėdama batus. – Tebedirbate Nacionaliniame archeologijos muziejuje?

– Išėjau iš ten spalio mėnesį.

– O...

„Viskas, ko man reikia, – galvoja ji peržvelgdama puslapį, – tai pora gražių raudonų žemakulnių batelių. Arba žalių.“

– Aš nusipelniau didesnės algos, negu jie mokėjo.

– Argi ne visada taip būna?

Sustojusi ties espadrilių* pora Sju Elena svarsto, ko Džianai reikia ir kada pagaliau ji baigs pokalbį.

– Panele Galanis, kuo galėčiau jums padėti?

– Suprantu, kad esate labai užsiėmusi.

Sju Elena desperatiškai bando sugalvoti pasiteisinimą.

– Po penkių minučių turiu būti fakulteto susirinkime.

– Man užteks trijų, – atsako Džiana. – Išėjusi iš darbo muziejuje tapau „Golden Age Adventures“ programų vadove. – Tada trumpam nutyla. – Neabejoju, kad žinote, apie ką kalbu.

* Žemakulniai kasdieniniai bateliai, dažniausiai gaminami iš medvilninio audinio, su lanksčiais džiuto virvėmis apnertais padais. (*Čia ir toliau – vertėjos pastabos.*)

Sju Elena atidaro naują langą ir įrašo pavadinimą guglo paieškos eilutėje. Tada burbteli „žinoma“ ir stebi, kaip ekrane atsiveria nedidelio kruizinio laivo nuotrauka. Jo denyje knibždėte knibžda žilaplaukių turistų su saulės kepuraitėmis ir sintetinio audinio marškinėliais – tikrų tikriausia „Cialio“* reklama jūros fone. Virš fotošopu įklijuoto saulėlydžio pasirodo tarsi arka išlenktas reklaminis šūkis. Jo autoriai, sukūrę tobulai gundančią frazę, visiškai nepastebėjo dviprasmybės ir joje slypinčios žiaurios ironijos: „Protėviai laukia jūsų.“

– Tai – kelionių agentūra, – paaiškina Džiana. – Mes organizuojame edukacines išvykas, labiau orientuodamiesi į vyresnio amžiaus išskirtinius klientus.

– Tai akivaizdu.

– Pirmąją rugpjūčio savaitę pradėsime naują kruizą, pavadintą „Didžiausia visų laikų kelione“.

Sju Elena sumažina naršyklės langą ir grįžta prie batų.

– Skamba ambicingai, – sako ji.

– Tai aš sugalvojau pavadinimą, – Džiana trumpam nutyla. Sju Elena išgirsta, kaip kažkur koridoriaus tolumoje atidaromos ir uždaromos durys. – Tai bus kelionė po pačias svarbiausias salų vietas, – paaiškina ji. – Kaskart sustojus vyks paskaitos. Ši turą mes siūlome patiems aktyviausiems klientams.

– Kaip... nuostabu.

– Ir aš taip manau, – balsas ragelyje ir vėl nutyla. Ši kartą pauzė užpildo nagų caksėjimas į kompiuterio klaviatūrą. – Kai buvome susitikusios praėjusiais metais, jūs užsiminėte, kad tyrinėjote istorinę ir religinę atmintį Eginos saloje esančios Afajos šventyklos kontekste.

– Prieš daugybę metų. Tai buvo mano disertacijos tema.

– Taip. Perskaičiau ją vakar vakare.

* „Cialis“ – vaistai, skirti erekcijos sutrikimams, prostatos hiperplazijai ir plaučių arterijos hipertenzijai gydyti.

– O Dieve... Ją vis dar įmanoma kažkur rasti?

– Daktare Rait, interneto atmintis yra senesnė už patį internetą.

– Koks šiurpą keliantis aforizmas, – pastebi Sju Elena.

– Dėkoju, – taria Džiana ir priduria, – „Golden Age Adventures“ vardu sakau, kad mums būtų didžiulė garbė, jei rugpjūčio 2-ąją Atėnuose prisijungtumėte prie grupės „Hiltono“ viešbučio registratūroje, o rugpjūčio 3-iąją, kai pasieksime Eginos salą, drauge padiskutuotume apie jūsų tyrinėjimus. Diskusija vyks saloje, šalia Afajos šventyklos, ir truks ne ilgiau kaip valandą. Daktare Rait, mes pastebėjome, kad klientams didžiausią įspūdį daro *vieta*. Savaiame suprantama, jūsų kelionės išlaidas padengs kompanija. Be to, mes su malonumu pasiūlytume tūkstančio eurų honorarą.

– Jūs norite, kad atvykčiau į Eginą.

Prieš išstardama salos pavadinimą Sju Elena šiek tiek suabejoja. Ta dvejonę ją pačią kiek nustešina – pagaliau juk tai tik vietovė.

– Teisingai. Taip pat – į Atėnus.

– Tiesą sakant, man niekada neteko būti kruize.

– Jūs nedalyvautumėte kruize. Deja, kajutes mes rezervuojame tik tiems klientams, kurie susimoka už kelionę.

– Ir nerezervuojate tiems, už kuriuos mokate jūs. – Sju Elena pa-ima rašiklį ir pradeda jį sukioti tarp pirštų. – Taigi, aš nevykstu į kruizą, bet skaitau paskaitą.

– Teisingai.

– Kur aš apsistočiau?

– Mes skirtume išmoką jūsų apgyvendinimo išlaidoms padengti ir aš mielai užsakyčiau kambarį „Cosse“ viešbutyje, įsikūrusiame patogioje vietoje netoli...

– Ne, – nutraukia Sju Elena. – Ačiū, nereikia. Aš... tiesą sakant, aš žinau vieną tinkamą viešbutį.

– Eginoje?

– Taip. Ne uoste, bet netoli jo.

Džiana su palengvėjimu atsidūsta.

– Ačiū Dievui, – sako ji. – „Cosse“ viešbutis yra virš žuvų turgaus ir patalynė ten dvokia skumbrėmis.

Sju Elena padeda rašiklį ir užsimerkia. Mintyse iškyla vaizdas: purvinas raudono molio kelias, išraižytas ištįsusių vėlyvos popietės šešėlių.

– Malonu, kad pagalvojote apie mane, – taria.

– Man palengvėjo išgirdus jūsų atsakymą. Pirmasis kandidatas atmetė pasiūlymą.

– Kaip malonu, kad pabrėžiate šį faktą.

– O, ne... – Džiana nusijuokia. – Daktare Rait, nesupraskite klaidingai. *Jūs* visada buvote pirmoji mano siūloma kandidatė.

– Tikrai neprivalote to sakyti.

– Tai *visi kiti* norėjo kviesti Piterį Bolindžerį.

– Piterį Bolindžerį iš Jeilio? Jis – puikus specialistas.

– Gal ir puikus specialistas, bet labai neišvaizdus. Jūs daug gražesnė.

– Dar kartą dėkoju – labai malonu, kad tai pasakėte, – pakartoja Sju Elena.

– Tikiuosi, kad apsvarstysite mūsų pasiūlymą.

Sju Elena atsigręžia į langą ir stebi, kaip pelenų pilkumo debesys uždengia saulę. Ji galvoja apie šūsnį neištaisytų darbų ir neaprašytų paskaitų, apie apsnūdusius studentus ir skambančius jų mobiliuosius telefonus, apie Konorą, jo paplūdimio šlepetes ir tūkstančių metų senumo bongą. Be to, galvoja apie metus, praleistus beprasmiškai kovojant. Apie laiką, sugaištą beviltiškai mėginant užkamšyti skylės ir išgelbėti skęstantį šeimos laivą. O tada mintimis persikelia į praeitį – į tuos laikus, kai prieš kelis dešimtmečius, būdama jauna savarankiška studentė, įlipo į sausakimšą keltą ir išplaukė į jūrą. Vėl užsimerkusi ji pajunta italinių pušų spyglių ir kiparisų kvapą, o ausyse skamba Christoso balsas, nenutylantis tarsi bangų mūša.

– Aš jau apsisprendžiau, – atsako Sju Elena. – Sutinku. Važiuoju.

Eleni

Liepos 7 d.

Eginos sala, Graikija

– Bandau dar kartą! – sušunka Eleni.

Ji pasuka čiaupo rankenėlę ir įsistebeilija į dušo galvutę. Sulaukusi kvėpavimą klausosi iš apačios atsklindančio kunkuliavimo, suteikiančio viltį, kad netrukus pasirodys vanduo. Kažkur apačioje Stavrosas – korintietis vėjo nugairintu veidu – krapštosi surūdijusių vamzdžių labirinte. Prieš tris dešimtmečius Eleni tėtis Christosas pasamdė Stavrosą padėjėju, ir jis iki šiol nesutinka išvykti. Pro atvirą langą dvelkia šiltas vėjelis, bet per silpnas, kad išvaikytų vabzdžius. Eleni ant sprando nutūpia uodas. Nespėjusi nubaidyti, ji pajunta silpną bakstelėjimą ir naujo įkandimo sukeltą niežulį.

Užsimerkusi įsivaizduoja esanti kitoje vietoje. Kažkur paraleliniame pasaulyje, kur paspaudus jungiklį išsižiebia šviesa, kur veikia orkaitės ir iš dušo teka vanduo. Kur egzistencija neapsiriboja keturiomis viešbučio sienomis ir akmenuota salos pakrante. Ten, kur Eleni Papadakis galėtų gyventi tokį gyvenimą, kokio pati nori, o ne tokį, kokiam buvo pasmerkta.

– Na, ar vyksta kas nors? – pasigirsta Stavroso balsas.

Atmerkusi akis Eleni pašnairuoja į dušo galvutę. Šios įlinkimuose kaupiasi dulkės.

– Kol kas nieko, – šūktelėjusi išlipa iš vonios. – Lik ten. Aš ateinu.

Ji randa Stavrosą virtuvėje rūkantį šalia kavos pupelių skardinės. Kelias akimirkas svarsto, ar pavyktų išprašyti cigaretę, bet, užuot tai dariusi, papriekaištauja:

– Rodos, prašiau čia nerūkyti.

– Mane nervina santechnika, – paaiškina jis.

– Argi ne ši darbą dirbi jau trisdešimt metų?

– Ko kabinėjiesi?

Stavrosas pakelia prie lūpų tarp pirštų suspaustą cigaretę. Tada atsirėmęs į bufetą giliai užsitraukia. Eleni stebi, kaip pro lūpų kampučius vinguriuodami veržiasi dūmai. „Jo veido bruožai, – galvoja Eleni, – atrodo tarsi grubiai nulipdyti iš šlapio raudono molio.“ Skruostus vagoja gilios raukšlės, o kai jis supyksta ar susirūpina, kakta tarsi suskyla per pusę. Eleni svarsto, ar tėtis irgi būtų atrodęs panašiai, jei būtų sulaukęs vyresnio amžiaus.

– Kartą jau taip buvo, – sako Stavrosas nukratydamas pelenus į kriauklę, esančią jam už nugaros.

– Kaip? Kad vienu metu nustotų veikti visutėliai antro aukšto dušai? Tu turbūt juokauji?

Jis papurto galvą.

– Nejuokauju.

– Kada?

– Maždaug prieš ketverius metus. O gal penkerius? Tu buvai mokykloje.

Eleni suima plaukus ir susiriša juos viena iš gumyčių, kurias mūvi ant riešo. Tada paklausia:

– Ir ką darė tėtis?

– Užsisakė detalę iš Atėnų. Kiek pamenu, ją atvežė maždaug per savaitę ar pusantros.

– Mėšlas, – sako Eleni. – Negalime laukti pusantros savaitės.

Pasiraususi šaldytuve suranda alaus butelį ir atkėmėša.

– Kas tie būsimi svečiai? – paklausia Stavrosas.

– Nežinau. – Eleni priglaudžia butelį prie skruosto ir pajutusi šaltį tankiai sumirksi. – Kažkokia šeima. Moteris kažkada buvo čia apsistojusi. Prieš šimtą metų. Bent jau taip rašė elektroniniame laiške.

– Kokia jos pavardė?

– Sju Elena Rait. Ji teigia pažinojusi tėtį.

Stavrosas gūžteli pečiais. Tada paklausia:

– Ir jie atvažiuoja rytoj?

– Šiandien. Atplaukia penktos valandos keltu.

– Pasaulyje yra daug baisesnių dalykų už bendrą dušą.

„Pabandyk tai pasakyti atvykstančiai amerikiečių kompanijai“, – galvoja Eleni.

Nurijusi gurkšnį alaus, ji liežuvio galiuku persibraukia dantis.

– Tu tikrai negali pataisyti?

Laikydamas cigaretę burnos kamputyje, Stavrosas atsuka kriauklės čiaupą ir pradeda plautis rankas.

– Aš jau tau sakiau, – atrėžia, – santechnika mane nervina.

– Primink, kodėl aš moku tau algą? – sako Eleni trindamasi akis.

– Nes tavo tėtušis buvo per skystas mane atleisti.

Eleni palinguoja galva.

– Štai dėl ko mūsų valstybė nesugeba išbristi iš skolų.

Stipriai kaukštelėjusi alaus buteliu į priekinius dantis ji išeina iš virtuvės ir patraukia į mažą viešbučio valgomąjį. Čia netvarkingai pastatyti keturi kvadratiniai stalai. Visi patalpos paviršiai nuo sienų iki lubų nudažyti ta pačia nuobodžia smėlio spalva. Virš baro kabo sietynas, kurį senelis kažkada pasisavino iš apleisto laivo, – šviestuvas, padarytas iš trijų mažesnių šviestuvų. Vienas jų prarado spalvą anksčiau, negu užsimezgė Eleni gyvybė. Trejos prancūziško stiliaus durys atsiveria į peraugusią ir susipynusią gyvatvorę, už kurios įrengtas baseinas. Vakarinę sieną puošia vienintelis patalpoje esantis meno kūrinys – įrėmintas Santorino plakatas. Jis čia kabo, nors Santorinas yra daugiau kaip už 200 kilometrų.

Atidariusi vienas duris Eleni peržengia žolių raizgalynę bei suskilusią šaligatvio plytelę ir išeina į terasą. Susiradusi vietele, kurios nepasiekia karšti saulės spinduliai, ji įsistebeilija į tolumoje esantį Eginos uostą. Daugybė laivų, beveik susiliesdami pirmagaliais, bet kažkaip išvengdami susidūrimo, zuja pirmyn ir atgal pro uosto vartus. Kiek piečiau driekiasi smėlėtas kyšulys. Būdama maža Eleni valandų valandas sėdėdavo pačiame jo gale ir statydavo smėlio pilis,

kol pečiai, nugara ir rankos nuo įdegio nusidažydavo sunokusios alyvuogės spalva. Eleni mama Agata stovėdama ant uolų šaukdavo dukrą namo pavalgyti ir pasislėpti nuo negailestingos vasaros kaitros, tačiau mergaitė visada ją ignoruodavo. Kai potvynio banga užliedavo kulkšnis, gulėdama ant nugaros Eleni išriesdavo pėdas. Agata mirė, kai Eleni buvo dešimt metų. Išplitusi melanoma. Tada Eleni nusprendė nekęsti saulės.

Stebėdama automobilius, raudono molio kalvomis lėtai šliaužiančius į miestą ir atgal, ji išgirsta spragtelint žiebtuvėlį. Stavrosas prisidėgė antrą cigaretę. Šiaurės pusėje už 45 kilometrų po smogo apklotu trokšta Atėnai. Sostinės pastatai nuo oro teršalų susilieja į vientisą pilką masę.

Paskutinį kartą ji pasitiko rytą mieste prieš dvejus su puse metų. Tada pabudo savo bute, esančiame per porą kvartalų nuo Zografo fizikos laboratorijos. Šalia sulankstomos lovos, kairėje pusėje, stovėjo vienintelis lagaminas, o jam iš kairės – trys sunkios dėžės, prikrautos knygų. Eleni prisimena, kaip nuėjo prie šaldytuvo ir išėmė vienintelį ten likusį daiktą – nedidelį persiką. Prapjovusi laukė, kol per pirštus pradės varvėti sultys, bet taip ir nesulaukė – kad sunoktų, vaisiui trūko mažiausiai trijų dienų. Eleni vis tiek suleido dantis ir iškart susiraukė nuo kietumo ir rūgštumo. O kas vyko paskui? Tikriausiai ji išsimaudė dušę, išsivalė dantis ir metro nuvažiavo į uostą. Deja, visa tai išsitrynė iš atminties. Atrodė, kad jūra pagrobė prisiminimus. Tarsi sąsiauris, skiriantis salą nuo žemyno, būtų išplėšęs Eleni iš pusketvirtų metų kurto gyvenimo ir nepalikęs jokių pėdsakų.

Visa tai vyko praėjus dviem savaitėms po tėčio skambučio. Jis paskambino ir liepė grįžti namo. Kai pasigirdo telefono signalas, ji sėdėjo parke netoli Ulofo Palmės vardu pavadintos žaidimų aikštelės skaitinėdama naujausią „The Economist“ numerį ir stebėdama dvi mergaites, besipešančias dėl sūpynių.

Pažvelgusi į ekraną Eleni pamatė, kad tai jis. Ištarė tik vieną žodį:

– *Nai?*

– Tau pats metas grįžti namo, – tėtis kalbėjo sunkiai. Balsas trūkčiojo, buvo girdėti pašaliniai garsai. Eleni patikrino ryšį – telefonas rodė visas padalas.

– Tu ir vėl pradedi.

– Universitetas uždarytas. Šiandien perskaičiau laikraštyje.

Iš tiesų jis buvo uždarytas labai trumpam, tiksliau – vienai savaitei. Užėjus dar vienam taupymo vajui bei uždarius bankus, daugybė žmonių neteko darbo, daugelis protestuodami išėjo į gatves. Dvi Eleni dėstytojos skaitė paskaitas savo namuose, ir mergina gana reguliariai jose lankėsi. Be to, ji toliau tęsė savo konsultantui Maragosui ruošiamą taikomosios mikroekonomikos tyrimą. Atėnų nacionalinis ir Kapodistrijos universitetas tariamai neveikė. Universiteto tualetai stovėjo nevalyti jau tris savaites, o kai kurie studentai savo vadovėlius pradėjo pardavinėti per „eBay“. Tėčiui Eleni apie tai nieko nepasakojo.

Ji teištare:

– Tik pamanykit – tu skaitai laikraščius!

– Rytoj aštuntą ryto išplaukia keltas. Tau užteks laiko susikrauti daiktus.

– Tėti, liaukis. Universitetą ir anksčiau buvo uždarę. Jį vėl netrukus atidarys.

– Šį kartą jie to nežada.

Viena maža mergaitė nustūmė savo draugę nuo sūpynių. Kai ši nukrito, iš kelių pasipylė kraujo upeliai. Eleni užsikišo plaukų sruogą už ausies ir nusigrėžė.

Tada tėtis pridūrė:

– Be to, man čia reikia pagalbos. Vakar iš darbo išėjo Alekas. Liko tik Stavrosas.

– O kieno tai rūpestis? Ekonomistės diplomas reikalingas ne tam, kad sėdėčiau registratūroje prie stalo ir laukčiau, kol suskambės telefonas.

– Koks diplomas? Kai paskutinį kartą domėjaisi, tau iki jo dar buvo likęs visas pusmetis.

– Na, būtent dėl to aš ir turiu būti čia, kai universitetas vėl atsidadys.

– O ką veiksi, kol jis bus uždarytas?

Eleni įsivaizdavo tėtį, sėdintį prie stalo netoli virtuvės ir spaudinėjančią seno skaičiuotuvo mygtukus. Jo žilas garbanas, neklusniai besiraitančias aplink ausis.

– Aš turiu darbą, – atsakė. – Atlieku tyrimą Maragosui.

– Oho! Tyrimą. Štai kaip dabar tai vadinama. – Mergaitė nubrodzintais keliais pravirko, o jos draugė tuo metu užsiropštė ant sūpynių. Eleni atsigręžusi stebėjo, kaip ji, sulenkdamą ir ištiesdamą kojas, vis aukščiau ir aukščiau kyla į orą. – Seni vyrai jaunoms merginoms už buvimą šalia moka tik dėl vienos priežasties – kad galėtų spoksoti į iškirptes.

Kartais Eleni tėvo nekęsdavo. Tiesą sakant, beveik visą laiką.

– Spėju, kad kalbi iš savo patirties, – atrėžė.

Christosas nesureagavo. Niekada nereaguodavo, ir tai varė ją į neviltį. Jis tepasakė:

– Tu grįžti namo. Rytoj aštuntą valandą ryto išplauki iš Pirėjo uosto. Paimk taksi – kai atvažiuosi, aš gražinsiu pinigų.

Tėtis nutraukė pokalbį jai nespėjus ištarti „ne“.

Eleni neišvažiavo. Be to, ėmė stengtis savo gyvenimui Atėnuose suteikti iki šiol nepatirto pastovumo. Pirko negendančius maisto produktus: skardines pupelių ir kitų ankštinių daržovių, kurios galėjo neliečiamos stovėti spintelėje ištisus metus. Pagaminusi pietus palikdavo kriauklėje nesuplautus indus. Floristikos krautuvėlėje, įsikūrusioje už trijų kvartalų nuo jos namų, nusipirko lepią vazoninę gėlę sanpauliją, kuri reikalavo kruopščios priežiūros ir neturėjo žydėti artimiausius šešis mėnesius. Tos pačios savaitės antradienį, kaip buvo pratusi per pastaruosius dvejus metus, lygiai dešimtą valandą ji įžengė į Ekonomikos fakultetą. Įkišo galvą į profesoriaus Maragoso kabinetą norėdama pranešti, kad atvyko, ir pateikti naujausius duomenis, kuriuos surinkti tyrimui jis paprašė praeitą mėnesį. Profesorius padėkojo ir prieš atsisveikindamas nužvelgė Eleni nuo veido

iki krūtinės išlinkimų. Prisiminus tėčio žodžius apėmė nepažįstamas deginantis įniršis. Užvaldė prieštaringos emocijos: noras paslėpti kūną miegmaišyje arba nusiplėšti nuo savęs visus drabužius, troškimas trenkti Maragosui ir padėkoti tėčiui arba permiegoti su senu ištvirkėliu ir tėtį paerzinti.

Vis dėlto Eleni taip nepasielgė. Po pietų baigė darbus, grįžusi namo užsisakė atvežamo maisto ir įsistebeilijo į naujas avinžirnių skardines, išrikiuotas virtuvėje ant lentynos. Labai panašiai praslinko dar kelios dienos. Christosas jai reguliariai skambinėjo – vidutiniškai keturis kartus per dieną. Kiekvieną kartą ji be menkiausio kaltės jausmo praleisdavo skambutį ir palaukdavo, kol įsijungs autoatsakiklis. Stebint, kaip iš telefono ekrano pradingsta tėčio numeris, ją kaskart apimdavo stiprus jaudulys. Atėjus savaitgaliui Eleni pasakojo savo draugėms Sofijai ir Minai apie šias mažytes pergales. Jos gurkšnojo vyną kavinėje Tisijo rajone, iš paskutiniųjų stengdamosi ignoruoti kaitrą, prie žemės spaudžiančią užterštą Atėnų orą.

– Jis subingalvis, – pareiškė Eleni.

– Subingalvis, reikalaujantis grįžti į Eginą, – pataisė Sofija.

Eleni nurijo paskutinį vyno gurkšnį.

– Na, tada tam subingalviui teks pačiam atvažiuoti į Atėnus ir jėga parsitempti mane namo.

Po savaitės, kai Eleni ruošėsi važiuoti į universiteto miestelį, į duris pabeldė šeimininkė ir pareiškė gavusi banko pranešimą, kad sąskaitoje nepakanka lėšų šios savaitės nuomos čekiu apmokėti.

– Tai neįmanoma, – sumurmėjo Eleni. – Aš...

Sakinio ji nebaigė. Teko nenoromis pripažinti, kad iki šiol tėtis kas mėnesį į jos einamąją sąskaitą pervedavo šiek tiek pinigų. Dabar nutraukęs mokėjimus jis atėmė galimybę jaustis nedėkingai.

– Taip, čekis liko neapmokėtas, – moteris sužaubavo juodomis akimis. – Arba sumokėkite, arba išsikraustykite.

– Duokite man savaitę. Bent penkias dienas. Aš ką nors sugalvosiu.

– Aš neužsiimu labdara, – nusišaipė šeimininkė.

Eleni galvojo apie tėtį. Įsivaizdavo patenkintą veido išraišką, kurią jis turėjo nutaisyti skambindamas į banką.

– Kalės vaikas.

– Valdykite liežuvį, panele, – pasipiktino šeiminkė.

Tai buvo paskutinis lašas. Kitą rytą, galima sakyti, iškeldinta iš buto, Pirėjo uoste ji įlipo į keltą, plaukiantį į Eginą. Tą pačią dieną apie antrą valandą jau buvo prie „Elektronos“ ir žingsniavo tomis pačiomis suskeldėjusiomis šaligatvio plytelėmis, kurios vaikystėje iki kraujo sužalodavo kojų pirštus. Per trejus metus, praleistus universitete, Eleni išmoko kovoti už save. Ji išsiugdė savitvardą ir užtikrintumą – rodės, jų fakultete užtikrintumas buvo vienintelė savybė, kurią vertino vyrai. Dabar dar reikėjo save įtikinti, kad yra nusipelniusi kažko geriau, negu grįžti į gimtąją salą.

Parvykusi namo Eleni tris dienas vengė susitikti su Christosu. Kiekvieną vakarą, kai tėtis kviesdavo vakarienės, ji apsimesdavo, kad negirdi, ir tik palaukusi, kol jis nueis miegoti, tyliai įsėlindavo į virtuvę nutverti kokių nors šaldytuvo gilumoje užgrūstų likučių. Iš visų tuo metu patirtų emocijų stipriausias buvo išdavystės jausmas. Būtent Christosas skatino ją stoti į universitetą, o kai atėjo teigiamas atsakymas, pats ragino persikelti į Atėnus. Tada jai norėjosi rékti. Eleni įsivaizdavo save sakančią: „Tu negali išsiųsti manęs iš čia ir priversti tapti kažkuo kitu, o paskui apsimesti, kad stebiesi matydamas mane pasikeitusią!“

Kai ketvirtą dieną Christosas paklausė, ar Eleni nenorėtų kartu važiuoti skinti alyvuogių į *eleoną**, esantį į pietus nuo Pachija Rachės**, ji atrėžė, kad neturi laiko. Jai nereikėjo apsimestinės draugystės ir prievarta sugrąžintų gerų santykių. Eleni norėjo priminti, kad eleonas – ta vieta, kurioje po mamos mirties jie stengdavosi vienas kito atsikratyti. Prisidengę tariamu tėvo ir dukros ryšiu, kartu

* *Graik.* alyvmedžių giraitė.

** Gyvenvietė Eginos saloje.

išvažiuodavo į senas alyvmedžių giraites, o tada kuo labiau atitol-davo, kad pasislėpę tarp medžių bent laikinai galėtų pamiršti apie vienas kito egzistavimą.

Jei būtų žinojusi, kas nutiks po šešių mėnesių, Eleni būtų elgu-sis visai kitaip. Ji prisiminė dieną, kai gydytojai pasakė, jog nieko neįmanoma padaryti. Kad tai – greičiausiai plintanti kasos adeno-karcinoma, kokią jiems teko matyti per visą savo praktiką gydant vėžį. Kūkčiodama Eleni liepė gydytojams užsičiaupti – jai buvo ne-įdomi jų nuomonė. Tik paklausė, kodėl jie taip primygtinai siekia paaiškinti ir taip akivaizdžią ligos priežastį. Gydytojai susižvalgė ir prikando lūpas. O tada pasakė, kad toks yra medikų darbas. Taip pat pasiūlė pasikalbėti su ligininės samdomu dvasininku, kuris konsul-tuoja sielvarto slegiamus pacientus ir jų artimuosius. Dar drėgnais nuo ašarų skruostais Eleni išėjo jo ieškoti ir surado besidarbuojan-tį nedidelėje koplyčioje, įkurtoje šalia gimdyklos patalpų. Tai buvo jaunas vyras ilgu juodu drabužiu. Eleni jam papasakojo, kad jaučiasi priblokšta ir įniršusi. Įniršusi dėl to, kad tėtis nerado drašos jai pri-sipažinti, jog miršta. Priblokšta dėl to, kad pačiai pritrūko jautrumo tai pastebėti. Dvasininkas parodė į šv. Jono Kasiečio ikoną, pritvir-tintą prie gipsinės koplyčios sienos, ir pacitavo kažką apie atleidimą iš „Filokalijos“*. Už durų slaugytoja padėjo vežimėlyje sėdinčiai jau-nai mamai. Naujagimis moters rankose pradėjo verkti.

– Šios emocijos – normali reakcija, – paaiškino dvasininkas. – Tai natūralu, ir jos praeis.

Eleni atsistojo ir susirinko daiktus.

– Aš nenoriu, kad mano skausmas būtų natūralus, – atrėžė ji dva-sininkui. Norėjo, kad jos skausmas būtų ypatingas. Tai buvo pasku-tinis kartas, kai Eleni lankėsi bažnyčioje.

* „Filokalija“ (liet. gėrio meilė) – žymiausių vienuolystės mokytojų raštų rinkinys.

Buvo žiema – metų laikas, kai viskas vyksta lėtai. Svečiai nesirodys artimiausius šešis mėnesius. Be griežtos darbotvarkės – pusryčių ruošimo ir kambarių tvarkymo – visos savaitės dienos susiliejo į vieną. Kiekvieną popietę ji iš lėto eidavo pasivaikščioti į „Alekroną“ vedančiu keliu – purvo ruožu, atsišakančiu nuo didesnio kelio, kuris vingiavo rytų kryptimi iš centrinio Eginos uosto. Peraugusios italinės pušys, užstojančios sausio saulę, metė ant Eleni vėsius šešėlius. Vakaraus išmukusi į patalus ji susiriesdavo į kamuoliuką, kad suaugęs kūnas tilptų į vaikystėje išgulėtą čiuzinio įdubimą. Atsibudusi didžiąją dalį ryto praleisdavo spoksodama į Sokračio Malamo plakata, kabantį netoli kambario durų, – vienintelį objektą, kuris jos kambarį skyrė nuo kitų keturių svečiams nuomojamų patalpų. Kai tai atsibosdavo ir pavargdavo apžiūrinėti medines kambario grindis bei šiurkščias balkšvas sienas, Eleni prisispausdavo prie stiklo ir stebėdavo paukščius, tupiančius ant gumbuotų mastikinės pistacijos šakų, arba skaičiuodavo ant žemės krintančius lapus. Medis augo prie lango, už kurio anksčiau buvo tėčio kabinetas.

Ketvirtą dieną į jos kambarį užėjo Stavrosas. Kairėje rankoje laikė juodą skrybėlę, žili plaukai buvo prilipę prie prakaituotos kaktos.

– Šiandien privalai išeiti iš šio kambario, *koritsi mou**, – pasakė jis.

Eleni sėdėjo prie stalo spoksodama į atverstą knygą. Kadangi nesimaudė jau keturias dienas, nuo jos sklido vis stiprėjantis rūgštus tvaikas – druskos, purvo ir nevalytų dantų kvapų mišinys, primenantis kaltės jausmo kupinus rytus Atėnuose.

Eleni atsigrėžė į Stavrosą.

– Aš nieko neprivalau, – atrėžė. – Ir nesu *tavo maža mergaitė*.

Vyriškis atsikrenkštė.

– Tiesą sakant, pagal įstatymą privalai išeiti – šiandien skaitys tavo tėčio testamentą.

– Tai tegu skaito, – atsakė ji sklaidydama knygos puslapius.

* Graik. *koritsi mou* – mano mergaite.

– Tu privalai ten būti, – Stavrosas prisėdo ant Eleni lovos krašto.

Ji vėl mėgino protestuoti, tačiau netrukus pasidavė. Išsimaudė po dušu, apsimovė švarius džinsus ir išvyko į miestelyje įsikūrusius teismo rūmus. Ten sužinojo, kad tėtis testamentu jai paliko viską, ką turėjo, įskaitant ir „Alektroną“. Vis dėlto su viena svarbia sąlyga: jei Eleni norėtų parduoti viešbutį ir gautas lėšas pasiimti sau, tai galėtų padaryti tik po dvejų metų. Iki to laiko įstaigos reikalai ir dokumentai turės būti tvarkomi jos vardu.

– Negaliu tuo patikėti, – pasakė ji Stavrosui pakeliui namo. Jie važiavo senutėliu „VW Golf“. Automobiliui dardant per kelio duobes, Eleni gerklėje jautė pulsavimą. Bijoj, kad gali bet kurią akimirką pradėti kūkčioti. – Tėtis netgi gulėdamas kape sugebėjo mane pažeminti.

– O gal jis mėgino padaryti tau paslaugą, – samprotavo Stavrosas perjungdamas trečią pavarą. – Galbūt tikėjosi, kad per dvejus metus pamils šią vietą.

– Tai, kad tu atsisakai išvažiuoti, dar nereiškia, kad ir kiti nori čia ilgam įklimpti.

Jiems pasukus už kampo, tiesiai į akis pradėjo spiginti saulė. Stavrosas stipriai prisimerkė.

– O kaip tu įsivaizduoji, ką darytum su viešbučiu, jei turėtum galimybę spręsti pati, *koritsi mou?*

– Parduočiau.

– Cha.

– Aš tai padaryčiau, – patvirtino ji. – Parduočiau tokį, koks jis yra *dabar*.

Pagaliau ji gali tai padaryti. Dveji metai praėjo ir jai pavyko rasti pirkėją – *nekilnojamojo turto vystytoją*. Su Dievo pagalba po mėnesio pagaliau baigsis ketverius metus besitęsiantis Eleni Papadakis atotrūkis nuo tikro gyvenimo.

Vis dėlto Stavrosas iš dalies buvo teisus – paaiškėjo, jog atsikratyti „Elektrona“ daug sunkiau, negu ji iš pradžių tikėjosi. Nuolat smogo dusinamose Saronos salose apgriuvusių viešbučių rinka tikrai neklestėjo – taip pat, kaip ir visos kitos rinkos visuose kituose šalies regionuose. Per pastaruosius šešerius metus ekonomika susitraukė ketvirtadaliu. Daugiau kaip pusė jos amžiaus žmonių neturėjo darbo. Laikraščiai pranešė, kad nuo šiol bankomatuose išsigryninti galima tik šešiasdešimt šešis eurus, o žmonės valandų valandas stovi eilėse, kad gautų bent tiek grynųjų. Mėnesį prieš įdėdama skelbimą apie parduodamą nekilnojamąjį turtą Eleni sužinojo, kad viena jos draugė pateko į avariją E-75 kelyje, netoli Kifisijos. Mergina neturėjo pinigų automobiliui nutempti ar suremontuoti, todėl likusį kelią iki miesto įveikė autostopu. Kai po penkių valandų kartu su broliu grįžo į avarijos vietą patikrinti, ar pavyks užvesti sudaužytą automobilį, kažkas jau buvo spėjęs pavogti grotuvą bei ratus ir iš bako išpumpuoti degalus. Užuot parašę pareiškimą policijai, juodu šalia „išlukštento“ automobilio pasidarė asmenukę ir paskelbė ją feisbuko paskyroje. Kaip antraštę panaudojo Simonido citatą: „Net dievai nekovoja su tuo, kas neišvengiama.“

Tačiau Eleni metė likimui iššūkį ir laimėjo nelygią kovą. Po privavimo dvejų metų termino praėjus šešiams mėnesiams, ji susisieki su savo buvusiu bendramokslu Mehmetu – pažinčių gausa stebinančiu studentu iš Makedonijos. Eleni neaiškino, ką ketina daryti, tik pasakė, kad ieško žmogaus, kurį domintų nekilnojamasis turtas. Išsiuntusi elektroninį laišką, po penkių minučių gavo atsakymą: „Parašyk mano pusseserės svainei Marijai. Galbūt ji galės tau padėti.“

Mehmetas buvo teisus – Marija padėjo. Tiesą sakant, ne pati asmeniškai (ji dirbo masažuotoja Švedijoje), o netiesiogiai. Kompanija „Lugn Escapes“, kurioje dirbo Marija, beveik dešimt metų valdė kelis aukštos klasės SPA centrus Stokholme ir jo apylinkėse. Neseniai ši kompanija pradėjo ieškoti galimybių plėsti savo sveikatinimo imperiją pietų kryptimi, ypač tuose kraštuose, kur ištikimi jos klientai

keliauja įsiviešpatavus skandinaviškai žiemai – ilgiems mėnesiams, kai lauke tvyro šaltis ir neįveikiama prieblanda.

Pirmiausia jie atsiuntė žvalgą – nekilnojamojo turto vertintoją, kompanijos įpareigotą rūpintis pastatų pirkimo užsienyje reikalais. Prieš jam atvykstant Eleni uždegė kelias žvakes ir iš „Alektros“ išnešė pačius seniausius baldus: tachtą, kurios apmušalus planavo pakeisti, ir etažerę, kurioje tarp daugybės kitų daiktų saugojosi senovinių arbatinuką ir medinę senelio pypkę – savo šeimos praeities artefaktus, kurių vertė buvo grynai sąlygiška. Eleni nerimavo, kad vertintojas „Alektroje“ išvelgs tik tai, kas matoma plika akimi, – užuot susikūręs ateities viziją, bus panardintas į praeitį.

– Jos dvokia kaip vabzdžius atbaidantis purškiklis, – pareiškė Stavrosas įbedęs nosį į neuždegtą žvakę.

– Tai citrinžolė. Už šias žvakes paklojau daug pinigų.

– Na, bet jos vis tiek dvokia kaip purškiklis.

– Stavrosai, jei ketini prie visko kabinėtis, geriau nešdinkis iš čia. Jis neišėjo. Pastatė žvakę, uždegė dagtį ir pirštu perbraukė liepsną.

– Dar kartą klausiu – kas tie žmonės?

– Investuotojai. Jie švedai.

– Jie šią vietą pavėrs „Ikea“.

– Jie šią vietą pavėrs SPA centru.

– SPA centru...

– Taip. Tai tokia vieta, kurioje žmonės gali atsipalaiduoti.

– Kur namų šeiminkės gali pailsėti nuo dykaduoniavimo.

– Tu sudeginsi pastatą, – Eleni atėmė iš Stavroso žvakę ir pastatė ant registratūros stalo. – Ir nebūk seksistas.

Žvalgo vardas buvo Oskaras. Tai buvo aukštas lieknas vyrukas šviesiais pečius siekiančiais plaukais, sušukuotais ir surištais į tvarkingą kuodą. Iš baltų marškinių rankogalių kyšojo ryškiomis tatuiruotėmis išpuošti riešai.

– Nuostabūs vaizdai, – pagyrė, kai juodu išėjo į galinę terasą. Oskaras laisvai kalbėjo angliškai, buvo girdėti tik vos pastebimas

akcentas. Be standartinių mandagumo frazių (*hello; can I call you a taxi; the Wi-Fi is down*), kurias vartodavo bendraudama su turistais, Eleni daugybę mėnesių neturėjo progos kalbėti angliškai. Dabar ji baiminasi, kad jos kalba skamba primityviai kaip vaiko.

– Taip, – pritarė ji. – Jais galite gėrėtis visą kelią iki uosto.

– Ir pats pastatas... čia gali pajusti istoriją.

– Jis priklausė keturioms mano šeimos kartoms.

Oskaras nusišypsojo, ir Eleni skruostus užliejo nevaldoma karščio banga.

– Didinga... Kokia pastato energija! – vyrukas vėl šyptelėjo. – Aš su jumis susisieksiu.

Jis paskambino po dviejų dienų. Pasakė siūlomą kainą, ir po kelių derybų raundų Eleni sutiko. Baigusi pokalbį visą valandą sėdėjo apsvaigusi nuo emocijų. Pagaliau pavyko susikurti ateitį. Po šešių savaičių, atlikusi svetingos šeimininkės vaidmenį paskutinei lankytojų šeimai, ji grįžta į Atėnus. Tą patį vakarą prieš miegą Eleni dvi valandas sėdėjo lovoje ir, pasidėjusi ant kelių nešiojamąjį kompiuterį, ieškojo tinkamo buto. Ji dažnai taip darydavo. Žiūrinėdama nekilnojamojo turto skelbimus nusiramindavo. Ji įsivaizduodavo kitokius rytus – su visais patogumais, pavyzdžiui, su ledų gamini- mo aparatu ir lempomis, kurios nebuvo nugvelbtos iš apleistu laivo. Dabar, užuot ilgesingai nardžiusi po skelbimus, ieškojo realios gyvenamosios vietos ir vis grįždavo prie buto Kolonakyje – vieno miegamojo apartamentų Laventi gatvėje, atsišakančioje nuo Irodoto. Ramioje vietoje, bet gana judrioje, kad nesijaustų tarsi sugrįžusi į salą, kur spengianti tylą neleidžia užmigti naktimis. Butas nebuvo pigus (net užklupus ekonomikos krizei nekilnojamojo turto kainos smarkiai nenukrito), tačiau už jį netektų pakloti visų savo lėšų. Likusių pinigų turėtų užtekti išgyventi, kol pavyks atsistoti ant kojų ir grįžti į ankstesnes vėžes. Eleni ketino tęsti studijas ir gauti diplomą – tai buvo pirmasis tikslas. Tada susirasti darbą. Tokį, kuriam reikėtų vilkėti kostiumus, o ne džinsus ir marškinėlius. Galbūt

pavyktų įsidarbinti „Eurobank Egasias“ analitike arba gauti vietą Finansų ministerijoje. Ji padėtų savo šalies ekonomikai išvengti žlugimo ir sėkmingai užbaigtų darbą, kuriame vyrai, atėję prieš ją, pridarė tokių apgailėtinių klaidų. Tada ji gautų suknistą Nobelio premiją. Arba ne. Iš tikrųjų ne taip ir svarbu. Ji ne mažiau džiaugtųsi, jei grįžusi namo iš pasibėgijimo po Filopapo kalvą galėtų ilgai stovėti po dušu. Po dušu, kuris įrengtas šiame amžiuje. Po dušu, kuris normaliai veikia.

Užbaigusi alų Eleni grįžta į virtuvę, kur Stavrosas prisideda trečią iš eilės cigaretę.

– Norėčiau, kad nežiūrėtum į mane taip, – pasako ji uždarydama duris.

– Kaip taip?

– Stavrosai, pats labai gerai žinai. Taip, lyg būčiau įspyrusi tavo šuniui ar padariusi kažką panašaus.

– Aš neturiu šuns.

– Gerai. Tada taip, lyg būčiau spjovusi ant savo tėvo kapo.

Stavrosas neatsako ir tylėdamas ištisia jai abu delnus.

– Dėl Dievo... – atsidūsta Eleni. – Net jei norėčiau, negalėčiau pasilikti šio viešbučio. Jį išlaikyti nėra pigu. Be to, jei pastebėjai, už durų nesirikiuoja lankytojų eilė.

– Šiandien atvyksta trys svečiai.

– Taip, tačiau tai pirmieji trys lankytojai per visą mėnesį.

Stavrosas pasikaso už ausies. Toje vietoje želia tankūs ir šiurkštūs plaukai.

– Mes dar galėtume rasti būdų, kaip paversti šią įstaigą pelninga, – atsako jis.

– Tau lengva kalbėti. Juk ne tu brendi į skolas.

– Bet tavo tėtis...

– Prašau, neprikaišiok man tėvo! – Per kelis centimetrus nuo jos nosies zuja įkyri musė. Eleni pamėgina sugauti vabzdį ranka, bet nepataiko. – Jeigu jis tikrai būtų norėjęs amžiams prikaustyti mane prie šios vietos, būtų nurodęs ilgesnį negu dvejų metų terminą.

– Christosas buvo ne toks žmogus.

– Kitiems jis buvo toks.

Ant cigaretės galo stebuklingai laikosi pusantro centimetro pele-
nų, galinčių bet kurią akimirką nukristi. Eleni skubiai pakiša tuščią
alaus butelį ir spėja sugauti, kol jie nepabiro ant grindų. Stavrosas
net nekrusteli – akys įbestos į grindis, o skruostų raukšlėlės nežymiai
virpa. Eleni suvokia, kad jis tuoj pravirks.

– Ei, – laisva ranka švelniai kilsteli jam smakrą. – Nepamiršk, ką
pažadėjau, – tau viskas bus gerai.

Eleni sakė tiesą. Ji Stavrosui buvo pažadėjusi dvidešimt procentų
sumos, už kurią parduos „Elektroną“. Jei gautas lėšas naudos pro-
tingai, jam niekada nebereikės dirbti. Galės gyventi žaisdamas do-
mino, gurkšnodamas metakną, rėkdamas ant ERT1* diktorių, kurių
balsai skambės jo virtuvėje, ir daryti viską, ką iki šiol darydavo tas
kelias brangias valandas, kai nebūdavo čia ir nesekiodavo Eleni tarsi
tabako dūmais persismelkęs basetas. Jai labiau patiko galvoti, kad
tai bus komispinigiai ar kažkas panašaus. Ne už pagalbą parduodant
viešbutį, bet už suteiktą galimybę tai padaryti be didelio vargo. Už
leidimą susitvarkyti asmeninį gyvenimą be didžiulės kaltės naštos.

– O kaip tu? – paklausia jis. Eleni atitraukia ranką Stavrosui nuo
smakro ir nugvelbia cigaretę iš pakelio, jo paliktą ant baro.

– O ką aš?

– Kada aš tave pamatysiu?

– Kada tik panorėsi. Kelionė keltu trunka valandą. Gali atvažiuo-
ti per Velykas. Arba sekmadieniais atvykti pietų. Stavrosai, aš išsi-
kraustau į Atėnus, o ne į Los Andželą.

* Graikijos nacionalinio transliuotojo kanalas.